

оборачиваемости дебиторской задолженности ОАО «Бобруйсксельмаш» дополнительно вложило в свою деятельность 4569,23 млн р. используя кредитные ресурсы.

На необходимость построения системы бюджетного управления ОАО «Бобруйсксельмаш» указывает снижение прибыли. С целью повышения финансовой устойчивости общества необходимо в рамках бюджетирования построить эффективную систему управления дебиторской задолженностью. Данная система предполагает разработку кредитной политики для различных групп покупателей, ранжирование покупателей в зависимости от объемов закупок, истории кредитных отношений и предлагаемых условий оплаты, контроль расчетов с дебиторами по отсроченной и просроченной задолженности, определение методов ускорения возврата долгов и уменьшения безнадежных долгов. Следует разработать схему распределения ответственности: коммерческая служба обеспечивает за реализацию и поступления, финансовая служба обеспечивает аналитическую поддержку, а юридическая служба юридическое сопровождение. Необходимо описать действия всех занятых в управлении дебиторской задолженностью сотрудников в регламенте управления дебиторской задолженностью. Реализовывая цель кредитной политики, общество повысит эффективность инвестирования средств в дебиторскую задолженность.

Библиографический список

1. Финансы Республик Беларусь. Статистический сборник. — Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2015. — 267 с.

УДК 657.6(075)

Бурова Т.А., д.е.н., профессор,
зав. кафедрой обліку та оподаткування
(МНУ імені В.О.Сухомлинського)

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ЕКСПРЕС-АУДИТУ ЗВІТНОСТІ

АНОТАЦІЯ. В умовах оперативного управління підприємством, метою дослідження є розробка теоретико-методологічних аспектів проведення експрес-аудиту фінансової звітності, орієнтованих на вирішення стратегічних, тактичних завдань прогнозування й планування розвитку суб'єктів господарювання. Підґрунтям для проведення експрес-

прес-аудиту фінансової звітності є використання сучасних методів і прийомів згідно організаційно — технологічних характеристик об'єкта дослідження, перевірка матеріалів інвентаризації активів, капіталу і зобов'язань, підготовчої роботи до складання звітності, дебіторсько-кредиторської заборгованості, нарахування та своєчасна сплата податків до бюджету, контроль оцінки показників звітності: активів, капіталу і зобов'язань, аудит правил складання звітності, камеральна перевірка відповідності реквізитів всіх форм звітності та інші.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: методи, прийоми, експрес-аудит, фінансова звітність, оцінка, аналіз.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (МСА), прийняті в Україні як Національні стандарти аудиту, показують, що аудитор повинен висловити думку про те, чи складені фінансові звіти у всіх суттєвих аспектах та відповідають визначеній концептуальній основі країни [3]. В умовах ринку виникає необхідність оперативної інформації про фінансовий стан партнерів (контрагентів).

Експрес-аудит фінансової звітності передбачає швидке отримання інформаційних даних для оцінки фінансового стану суб'єкта підприємницької діяльності. Для цього повинна бути проведена аудиторська перевірка первинних та зведених документів, облікових реєстрів, нарахування і сплати податків та їх відповідність діючим нормативно-правовим актам. Таким чином, доцільно застосування сукупності спеціальних способів і прийомів, які дають можливість оперативної перевірки господарсько-фінансової діяльності підприємств відповідно до плану і програми аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку проблем формування методики аудиту фінансової звітності внесли вітчизняні та закордонні вчені-економісти: Ф.Ф.Бутинець, М.Д. Білик, Г.М. Давидов, О.Г.Бордов, В.Ф.Голов, В.М. Вовк, М.В.Кужельний, М.В.Мельник, І.І.Савенко, Г.В. Савицька, В.В.Сопко, О.А.Петрик, В.О.Шевчук та інші науковці.

Наукові розробки вказаних вчених сформували теоретичний і методологічний базис етапів контролю моніторингових систем у механізмі управління підприємством. Водночас низка важливих питань, пов'язаних з методичними підходами, механізмами, процедурами та організаційно-економічними відносинами у процесі експрес-аудиту звітності підприємств потребує поглиблених досліджень.

Формування мети і завдання дослідження. Метою досліджень є аналіз і розробка теоретико-методологічних аспектів проведення експрес-аудиту фінансової звітності підприємств, орієнтованих на вирішення стратегічних, тактичних завдань прогнозування й планування їх розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. МСА визначають основні цілі, вимоги, процедури внутрішнього і зовнішнього контролю суб'єкту господарювання. В економічній літературі описані різні методичні підходи, процедури перевірки фінансової звітності підприємств, установ, які займають багато часу, що не відповідає меті експрес-аудиту.

Нами проаналізовано діючі методи і прийоми аудиту та рекомендовані наступні етапи експрес-аудиту звітності.

1. Використання сучасних методів і прийомів згідно організаційно-технологічних особливостей підприємства і об'єктів аудиту (матеріальних, фінансових, трудових ресурсів підприємства, умови їх збереження та інше).

2. Перевірка матеріалів інвентаризації активів, капіталу і зобов'язань згідно НП(С)БО 1, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [1, 2]. При цьому доцільно перевірити:

а) первинну і зведену документацію по інвентаризації: описи, порівняльну відомість, акти, договора про матеріальну відповідальність та періодичність перевірки необоротних активів, грошових коштів, запасів, дебіторсько-кредиторської заборгованості;

б) чи розглянуті і затверджені керівником підприємства в п'ятиденний строк протоколи інвентаризаційної комісії;

в) чи правильно відображені та затверджені результати інвентаризації в бухгалтерському обліку — не пізніше грудня поточного року;

г) відображення в Примітках до річної фінансової звітності інформації про результати інвентаризації.

3. Перевірка підготовчої роботи до складання фінансової звітності. На наш погляд, вона повинна містити:

а) розрахунок собівартості продукції, робіт, послуг та списання калькуляційних різниць (економія, перевитрати) по каналам використання готової продукції (Дебет рахунків 90, 94, 23, 26);

б) регулювання відхилень по результатам інвентаризації активів, капіталу та зобов'язань на рахунках бухгалтерського обліку;

в) закриття рахунків 7 та 9 класу діючого робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку на підприємстві;

г) реформування статей балансу 31.12. __ р. (закриття рахунку 79 на рахунок 44).

4. Перевірка правил складання фінансової звітності, звірка даних Головної книги з обліковими регістрами синтетичного і аналітичного обліку, формальна та арифметична перевірка окремих показників звітності зі статутними документами підприємства (наприклад, розмір статутного, неоплаченого капіталу, підсумки балансу, розрахунки даних ф. 2 р. 2, 3 та інші).

5. Аудит дебіторсько-кредиторської заборгованості підприємства, особливо нарахування і своєчасна сплата податків до бюджету. На даному етапі актуальне використання інформаційного моделювання, розробка алгоритмів аудиту окремих податків і зборів. Нами розроблено та використовується на практиці аудиту визначення одних зі складних баз оподаткування податкових зобов'язань по ПДВ, яка повністю відрізняється від бази виникнення бухгалтерського і податкового доходу. Пропонується момент виникнення і розмір бази оподаткування по ПДВ розраховувати за формулою:

$$O_o = \sum D_{об} - \sum K_{с-до \text{ п/м}} + \sum K_{с-до \text{ к/м}} (1),$$

де O_o — об'єкт оподаткування; $\sum D_{об}$ — сума дебетового обороту по рахунку 36; $\sum K_{с-до \text{ п/м}}$ — сума кредитового сальдо на початок місяця по рахунку 36; $\sum K_{с-до \text{ к/м}}$ — сума кредитового сальдо на кінець місяця (рах.36).

Даний алгоритм доцільно використовувати на підприємствах, де складаються бухгалтерські записи згідно діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції по його використанню № 291 від 30.11.1999 р. [5]. Наприклад, рахунки сьомого класу по реалізації продукції, товарів (робіт, послуг) кореспондують тільки з рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Потім визначаємо суму податкових зобов'язань по ПДВ ($Пз$):

$$Пз = O_o / 6 (2)$$

Дана методика по обліку податкових платежів дасть змогу контролювати склад доходів, податкових зобов'язань з ПДВ, одночасно покращувати якість та інформаційне забезпечення показників, що відображаються у податковій звітності.

6. Контроль оцінки показників фінансової звітності згідно П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»,

П(С)БО 11 «Зобов'язання». Особливу увагу при перевірці доцільно приділяти реальній оцінці необоротним активам, запасам, кредиторської заборгованості по заробітній платі, незавершеному виробництву, де найбільш часто зустрічаються помилки.

7. Камеральна перевірка відповідності показників всіх форм фінансової звітності, наприклад ф.1 та ф.2 в частині чистого прибутку (збитку), ф.1 і ф.3 — частині залишків грошових коштів, ф.1 і ф.4,5 — в частині залишків капіталу, необоротних активів, ф.2 і ф.5 — амортизації необоротних активів та інше. Тотожність показників звітності при перевірці їх відповідності та балансова рівність, в основному, свідчить про правильність складання звітності.

8. Аналіз фінансового стану підприємства. Позитивні результати перевірки звітності дають основу для повного аналізу і оцінки фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. На наш погляд, при оцінці фінансового стану підприємства необхідно проводити аналіз в динаміці економічних показників в порівнянні з оптимальними значеннями та даними в середньому інших підприємств району, регіону, передовими підприємствами даної спеціалізації.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Таким чином, підґрунтям для проведення експрес-аудиту фінансової звітності є використання сучасних методів і прийомів згідно організаційно — технологічних характеристик об'єкта дослідження, перевірка матеріалів інвентаризації активів, капіталу і зобов'язань, підготовчої роботи до складання звітності, дебіторсько-кредиторської заборгованості, особливо нарахування своєчасна сплата податків до бюджету, контроль оцінки показників звітності: активів, капіталу і зобов'язань, аудит правил складання звітності, камеральна перевірка відповідності реквізитів всіх форм звітності, проведення оперативного аналізу в динаміці показників фінансового стану підприємств, установ.

Бібліографічний список

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності», наказ МФУ № 73 від 07 лютого 2013 року, зі змінами та доповненнями.

2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, наказ МФУ від 02.09.2014 р. № 879. [Електронний ресурс] / Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2014 року, частина 1 / Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В. — Київ: МФБ і АПУ, 2015. — 1016 с.